

Degnene i Karlslunde og deres Bolig.

Ved Lærer V. Mortensen, Karlslunde.

Degnene i Karlslunde har altid været Sogne-
de g n e (Sædedegne) og har ogsaa betjent Annekset
Karlstrup. Der er bevaret Navnene paa 9, hvoraf 4 var
Studenter, 1 examinatus juris; 8 af dem døde i Embedet
her, men intet af Gravstederne er bevaret; ej heller
Degnestolen i Kirken; i den fik Orgelet sin Plads 1855.

1. 1629—1665: S ø f f r e n L a u r i t z ø n B u s s e,
Substitut, f. 1602. Han havde i sin Embedstid 3 Præster,
Mads Johansen Wessel, død 1657, Peder Corfitzøn, d.
1661, og Eduard Willumsøn Diechmann, d. 1666. — Han
har set den svenske Salvegarde, som Pastor Corfitzøn fik
indkvarteret her for at sikre Egnen mod at lide Overlast
i Krigens Tid.

Busse døde først i Maj 1665 i sit 63de Aar. I Kirke-
bogen staar om ham: »En smuck, skickelig mand, udi sit
leffnet gudfryctig, i sin Bestilling flittig, i Tale oprictig, i
gierning forsictig, i altingest ærlig, ingen besverlig, men
alle begierlig. Gud gifve hannem med alle Guds Børn en
gledelig och ærefuld opstandelse paa Dommedag.» Hans
Hustru hed Karen; hun blev begravet 2. Fbr. 1659, 52 Aar
gammel.

2. L a u r i d t z M a d t z ø n, 1665—1673. Han kal-
des mærkelig nok »Scolmester till Carlslund og Cagstrup
Sogner«. Om ham ved vi kun, at han blev begravet 1.

April 1673, 35 Aar gammel. Paa hans Tid blev en Mand her fra Byen henrettet, fordi han havde begaaet et Drab ved Kjøge Vejrmøller.

Madtzøn blev gift her 15. Juli 1668 med Anna Nilausdatter, som 4. Juni 1675 blev gift med Gaardmand Laurs Pedersen.

3. **Henrich Hansen**, 1673—1709. Født 1645, død 9. Septbr. 1709, begravet 15. Septbr. Ligteksten var Matth. 25, 23, «thi han var en gudsfrygtig, from, god og ærlig Mand». Han var gift med Maren Christensdatter, begravet 24. April 1722 i en Alder af 79 Aar 1 Mnd. og 14 Dage. I 1704 førtes en interessant Strid mellem hende og Ole Laursens Kone (mulig en Sønnekone af ovennævnte forrige Degnekone) om, hvem af dem der skulde have det øverste Stade i den Stol i Kirken, hvor de havde Plads sammen. Først dømte Provsten (Willads Oluffsen i Greve) dem imellem; men Striden blussede op igen; saa maatte Sognepræsten (Pastor Friedenreich) og Kirkeværgerne mægle. Enden paa Striden blev, at Degnekonen for sin Tid skulde flytte hen i den øverste Stol i Kirken, som kaldes Barnestolen (der, hvor Kvinderne sidder med Barnet, der bæres til Daaben). For denne Føjelighed lovede Ole Laursen at give 1 Td. Havre aarlig efter Kapitels-takst til de fattige.

Ved Mikkelsdag 1676 brændte Karlslunde Præstegaard.

30. Sept. 1686 henrettedes en Kvinde i Carlslunde, Karen Nielsdatter; hendes Hoved blev sat paa en Stage, og Kroppen begravet i hedensk Jord; hun havde druknet sit Barn i Thorslunde Sø.

Hansen havde en Søn, f. 12. Sept. 1674; Student fra Roskilde 1695; kaldet under Navnet **Hans Christian Carlslund** til Degn i Hjembæk (Tudse Herred) 1702; afstod Embedet 1726, begravet 9. Fbr. 1730; gift i Hjembæk 11. Okt. 1700 med Mette Sophie Christophersdatter, døbt her 21. Juli 1678, begr. 20. Fbr. 1748; Datter af Degnen C. Sørensen.

Hansen var Degn i Karlslunde med 4 Præster.

4. J o h a n n e s B u c h, 1709—1721. Stud. 1700, død 19. Marts 1721, begravet i Kirken 28. Marts; han blev 37 Aar 2 Mndr. 7 Dage gammel. Hans Grav i Kirken er ikke bevaret; den var muligvis ved Døbefonten. — Gift med Else Nielsdatter, som 7. Okt. 1723 blev gift med kgl. Skipper Aug. Povelsen i København.

5. N i e l s H a n s ø n K l i n d t, 1721—1764. Født 1681, Student fra Roskilde 1709; blev i Marts 1721 kaldet til Degn af Conferentsraad P. Benzon, Gjedesdal. Han byggede den gamle Degnebolig op; derom skriver Pastor Lorentzen i sin Indberetning til Biskoppen 27. Juni 1738: »Nu værende Degn er Niels Hansøn Klindt.... Degneboligen har han mest selv bygget sig med megen Bekostning; men der er af Jord kun en Kaalhave.« I samme Indberetning hedder det: »Der er intet Skolehus her i nogen af Sognene, og ingen Skole holdes nogensteds, som længe er ønsket at maatte engang blive indrettet.« Allerede Aaret efter udkom en Skoleanordning, efter hvilken Degnene kunde blive Skoleholdere; her blev da tilbygget Degneboligen et Skolehus paa 4 Fag i Egefod, og den 12. Februar 1742 begyndte Klindt at holde Skole her. Hans Tillæg i Løn blev da 3 Rdlr. og 2 Mark i »Lysepenge«.

I 1738 opgav Klindt Kaldets Indtægter saaledes:

1. I Degnetrave, hvor hand i Carlslunde faar efter Tallet, og i Carlstrup efter Sædvane, 2 smaa bundne Traver af Gaarden, hvilket beregnes tilsammen 42 Tdr. á 1 Rdlr. Er	42 Rdlr.
2. De 3 store Højtiders Offer tilsammen.....	16 —
3. Degne Rente til Juul, Paaske og St. Hans Dag	15 —
4. Accidentier i begge Sogner	5 —

Ere saa de aarlige Indkomster..... 78 Rdlr.

Hertil er saa rimeligvis kommet Brændsel, et Par Læs Hø og Halm, samt Græsning til en Ko, saaledes som Tilfældet var ved de andre 90 Degneskoler, der i 1742 fandtes her i Landet.

Klindt var her i 43 Aar og havde i den lange Tid kun een Præst, den udmærket dygtige Mand Mag. Lorentzen, som var her i 54 Aar. Klindt døde 21. Septbr. 1764, blev begravet 28. Septbr. Han var gift 1. G.) med Ingeborg Henriksdatter, som blev begravet 22. Febr. 1753 i en Alder af 55 Aar 4 M. og 14 Dage. 2. G.) efter kgl. Bevilling 1. Maj 1753 med Ane Kirkerup.

6. Christian Lehmann Haaber, 1764—1773. Født 31. Januar 1747, Student 1762; fik 30. Novbr. 1764 kgl. Tilladelse til at blive Degn, skønt han kun var 18 Aar! Blev kaldet her til i Decbr. 1764 af Etatsraad, Borgmester i København Herman L. de Kløcker, som ejede Karlslunde Kirke. 25. Marts 1773 kaldet til Sognepræst i Vallensbæk. Han var en svag Mand; fik Afsked 1778, rejste senere til Afrika. Hans Dødsaar angives meget forskelligt fra 1789 til 1807. Blev gift i Snoldelev 19. Septbr. 1766 med Præstens Datter Susanne Elisabeth Fugl. 6 Børn.

Til hans Eftermand blev Knud Hallager i Ørsted kaldet, men maatte paa Grund af Sygdom frasige sig Kaldelsen; han døde 23. Decbr. 1773, 47 Aar gml.

7. Johan Vilhelm Reisen, 1774—1794. Født 1722, Student fra Helsingør 1740, Skoleholder i Alindemagle 1742; i Hvessinge 1759; kaldet til Karlslunde og aflagt Ed for Biskop Harboe 6. Januar 1774; døde 11. Aug. 1794, begr. 15. Aug. Var gift 1ste G. i Haraldsted 13. Juni 1745 med Maren Hansdatter Brandt, som døde 1756, begr. 29. Decbr.; 2den G. med Else Cathrine Mathiæ Poulsdatter, som døde 25. Aug. 1797, 73 Aar gml.; begravet i St. Jørgensbjerg.

I 1776 ansøgte Reisen og flere Degne i Tune Herred Kongen om, at der af deres Kald maatte udredes Enkepension. Ved kgl. Rescript af 23. Okt. s. A. bevilgedes det. Enkerne her skulde have 9 Rdlr. (Jersie 9, Haudrup 5, Snoldeløv 12, Vindinge 8, Greve 12), »at betale i 4 Terminer, Jul, Paaske, Pinse og Michaelsdag. Betaler Degnen ikke, har Enken første Prioritet i Degne-Traven eller Degnekornet«. — Degnens Pension var i 1739 fastsat til

10 Rdlr. (Snoldelev-Tune 10, Greve-Kildebrønde 10, Vindinge-Rerslev 10, Jersie-Solrød 8 Rdlr. 3 Mark, Haudrup-Skensved 4 Rdlr. 3 M.).

8. **Mathias Hammer**, 1795—1808. Født i Trondhjem 1739, Degn i Haudrup 1785; kaldet til Karlslunde af Gammel Kjøgegaards Ejer; ved Cancelliskrivelse af 18. Decbr. 1773 skiftedes denne som Karlstrup Kirkes Ejer med Godsejeren paa Geddesdal som Karlslunde Kirkes Ejer til at kalde Degnene her.

Hammer døde 3. Febr. 1808, blev begravet 8. Febr. Var gift med Dorthé Elisabeth Kongskov, som døde, 40 Aar gammel, 1801, begravet 17. Novbr.

9. **Johan Nicolai Rasmussen**, 1808—1841. Født 1770, examinatus juris; fik 16. Jan. 1807 Tilladelse til at søge Degneembede; kaldet her til 23. Febr. 1808 af Godsejer Barfred, Geddesdal; var fra 1815 tillige Skolelærer efter den ny Lov af 1814. Den gamle Degnebolig, der laa lige Syd for Kirken, solgte han til Kommunen (Distriktet), der overtog den 1. Januar 1815. Saavel Boligen som Skolehuset, der var blevet indrettet 1742, kunde foreløbig bruges, som de var. Men tarvelige har de været, thi allerede 13 Aar efter var de saa forfaldne, at de ikke var værd at istandsætte. Kammerraad C. Petersen, Karlslundegaard, der da var Skolepatron, tilskrev under 12. Marts 1828 Skolekommissionen saaledes: »Da Degneboligen her i Byen, saavel Udhusene som Beboelses Længden, er saa forfaldne, at Reparation ikke kan foretages paa dem, maa det ansees for fornødent, at de nedbrydes og nye opbygges, hvortil Beboerne i Sognet ogsaa er villige; saa giver jeg mig herved den Ære at forelægge under Bogstav A en af mig forfattet Grundtegning til de nye Bygningers Størrelse og Indretning, som efter min Formening og Overlæg vil svare til Nødvendigheden af Huusrum for Degnen — og under Bogstav B en af Sognet forfattet Plan til samme Bygninger, med Anmodning, at Kommissionen ville foranstalte disse indsendte til Amtsdirectionens Overveielse og Bestemmelse; hvorved jeg maatte give mig den Frihed at anmærke, om de paa Pla-

nen B ansatte 3 Fag Huus til Værelser, kan ansees at være anstændig Bopæl for Degnenes Familie, da Leiligheden i Udhuset, paa samme Tegning, intet kan afgive efter den der gjorde Plan, end ikke Sengeplads til en Karl, om Degnen holdte en. Endvidere maae jeg anmode Kommissionen at forespørge om, hvorledes Sognet er pligtig at lukke for Degnens Gaard, da den nu af de gamle Bygninger er ganske lukket, men ved de Nyes Opførelse vil den blive aaben mod Sønder, og en stor Plads ogsaa blive aaben til Øster, for Enden af Stuebygningen. Mod Nord lukker Ringmuren af Kirkegaarden.«

Carlslundegaard den 12. Marts 1828.

Ærbødigst
C. Petersen.

Sagen gik i Orden, og de Giøske Legater lovede at give en Understøttelse til Ombygningen. Da Foraaret 1829 nærmede sig, modtog Lærer Rasmussen følgende høflige Skrivelse:

»Skolecommissionen giver sig Frihed, ved undertegnede, at tilmelde Deres Velædelhed, at Deres nye Boeligs Opførelse skal efter Amtsdirektionens Ordre af 28. f. M. foretages jo før jo heller. I denne Henseende anmodes De om, naar indtrædende Tøveir tillader Arbeidets Begyndelse, at flytte med Familie og Gods op i Carlslundegaards vestre Længde, i hvis tvende Værelser Commissionen foranstalter Deres midlertidig Boelig, og hvor Deres Kakkellovn desaaarsag skal blive opsat. For Deres Pige bliver desuden Leilighed, saavel som for det Bohave, der ikke i de anførte Værelser kan rummes. Endelig modtager ogsaa Herr Petersen Deres Creature. Til Flytning skaffes Dem fornøden Assistance.«

Paa Skolecommissionens Vegne:
F. Westergaard.

Carlslunde den 17. Marts 1829.

Velædle
Herr Kirkesanger Rasmussen.

Denne Ombygning kostede 706 Rdlr. 56 Sk. Der blev indsat en Tavle i Muren, 23 × 14 Tmr., med følgende Indskrift:

AAR 1829
BLEV DENNE SKOLE OPFØRT
VED GIEDESDAHL'S FORHENVÆRENDE EIER
JUSTITSRAAD GIØES VELGIØRENHED
MOD SIT FORRIGE GODSES BØNDER

Den 2. Juni 1835 søgte Rasmussen paa Grund af »sin tiltagende Alders maadelige Helbred og svage Syn« om at faa Hjælpelærer; det bevilgedes 20. Juni; Hjælpelæreren skulde have »et lidet Værelse ved Køkkenet, som hidtil var afbenyttet af Pigen«. — Rasmussen døde 2. Aug. 1841, blev begravet 9. Aug. Hans Hustru var Ellen Jensdatter, død i Kjøge 14. Januar 1854, 69 Aar gml.

To Døtre af dem oprettede i 1902 et Legat paa 600 Kr. med Navnet »Søstrene Wilhelmine og Emma Rasmussens Legat for en uformuende, agtværdig ældre Pige i Karlslunde By«. Legatet har kgl. Konfirmation 27. Juni 1903 og bestyres af Sognepræsten og Læreren.

Rasmussen var den sidste Degn; hans Navn, skaaret 1832, staar i Resterne af Degnestolen i Kirken. Efter ham kom Lærere med Skolelærereksamen. I 1908, da der blev bygget ny Skole, solgtes den minderige gamle Degnebolig til privat Eje.

* *

Kildeskrifter: A. Petersen: Sjællands Stifts Degnehistorie. Embedsbøgerne.